

**Varangerhalvøya
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Fylkesmannen i Troms og Finnmark
Statens Hus
9815 Vadsø

Besøksadresse
Damsveien 1
9800 Vadsø

Kontakt
Sentralbord: +47 78 95 03 00
Direkte: +47 78 95 03 59
fmrtpost@fylkesmannen.no
www.nasjonalparkstyre.no/Varangerhalvøya

UNIVERSITETET I TROMSØ - NORGES ARKTISKE UNIVERSITET
Postboks 6050 Langnes
9037 TROMSØ

Saksbehandler Geir Østereng

Vår ref. 2019/2232-22 432.3

Deres ref.

Dato 25.03.2021

Svar til søknad om oppsett av ulike typer værstasjoner ved etablert infrastruktur i Komagdalen i Varangerhalvøya nasjonalpark - UIT- COAT (2)

Det vises til søknad 09.11.2020 om oppsett av ulike type værstasjoner ved etablert infrastruktur i Varangerhalvøya nasjonalpark.

Søknaden ble behandlet av Varangerhalvøya nasjonalparkstyre 22.03.2021 og ble kun delvis innvilget. Vedtak med vilkår for tillatelse fremgår av vedlagt saksfremlegg med protokoll.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jmfør forvaltningslovens §§ 28 og 29. Klagen skal være skriftlig og begrunnet og sendes via nasjonalparkstyret, jmfør forvaltningslovens § 32

Med hilsen

Geir Østereng
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Kopi til:

Fylkesmannen i Troms og Finnmark	Statens Hus	9800	VADSØ
Statens Naturoppsyn			
Båtsfjord kommune	Hildberggt. 18	9990	BÅTSFJORD
Vardø kommune	Postboks 292	9951	VARDØ
Reinpolitiet - Varanger			
Finnmarkseiendommen	Postboks 133	9811	VADSØ
Finnmarkseiendommen	Postboks 133	9811	VADSØ
Reinbeitedistrikt D6smuk			
Reinbeitedistrikt 6	v/Asllat Niillas Smuk, Rasengveien 2	9840	VARANGERBOTN
Finnmark politidistrikt	Postboks 501	9917	KIRKENES

Nasjonalpark

Varangerhalvøya nasjonalpark / Várnjárgga álbmotmeahcci

Naturresevat

Syltefjorddalen naturresevat / Oarddu luondumeahcci, Ytre syltevik naturresevat, Sandfjordneset Naturresevat

Landskapsvernområde

Persfjorden-Syltefjorden landskapsvernområde / Biezavuona-Oardduvuona suodjemeahcci

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2019/2232-20

Saksbehandler: Geir Østereng

Dato: 15.03.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Varangerhalvøya nasjonalparkstyre	20/21	22.03.01

Behandling av søknad om oppsett av en værstasjon 10 m og to værstasjoner 3 - 5 m i Komagdalen i Varangerhalvøya nasjonalpark - UIT - COAT (2)

Saksprotokoll i Varangerhalvøya nasjonalparkstyre/Várnjárgga álbmotmeahccestivra - 22.03.2021 – sak 20/21

Vedtak

1. Som innstilt. Enstemmig.

2.

Behandling:

Alternativt til innstilt. Enstemmig.

Vedtak:

Søknad om værstasjon ved Ragnarokk avslås jamfør verneforskriften for Varangerhalvøya nasjonalpark §3 og Naturmangfoldlovens §§ 9, 48.

Begrunnelse

Omsøkt værstasjon blir sannsynligvis for dominerende i landskapet innen nasjonalparken, og den vil påvirke verneverdiene nevneverdig negativt, og avslås av føre-var-hensyn i naturmangfoldlovens § 9.

Nasjonalparken skal bevare et stort i det vesentlige urørt naturområde, tilnærmet fritt for tekniske inngrep.

Tiltaket kan påvirke verneverdiene nevneverdig og vilkårene for å gi dispensasjon jamfør Naturmangfoldlovens § 48 er ikke oppfylt.

3. Som innstilt. Enstemmig.

Det vises til ny COAT – infrastruktursøknad av 9.11.2020 fra UIT – arktisk universitet COAT (climate – Ecological - Observatory for Arctic Tundra – www.coat.no). Del som angår feltstasjon, lyttebokser for fugl og vegetasjonsbur er behandlet tidligere. I denne saken behandles søknad om oppsett av værstasjonene, som ble avventet til stedene for værstasjoner var befart av styret.

Forvalters innstilling

- 1. Varangerhalvøya nasjonalparkstyre gir UIT – Norges arktiske universitet ved COAT prosjektet tillatelse jamfør Naturmangfoldlovens § 48 til å etablere en værstasjon med 3 meters høyde ved Hubehytta som omsøkt (B02) i 2021 – 2024.**

Vilkår

Værstasjonen skal forankres så skånsomt som mulig med minst mulig inngrep i vegetasjonen.

- 2. Varangerhalvøya nasjonalparkstyre gir UIT – arktisk universitet ved COAT prosjektet tillatelse fra verneforskriften for Varangerhalvøya nasjonalpark jamfør Naturmangfoldlovens § 48 til å etablere en 5 m høy værstasjon ved Ragnarokkhytta som omsøkt i 2021 – 2024. Jamfør Naturmangfoldlovens § 9, føre-var-hensyn innvilges en begrenset høyde på 5 m først, da man er usikker på om en høyere vil påvirke verneverdiene nevneverdig. Tilfellet for dispensasjon for type værstasjon er vurdert som enkeltstående.**

Vilkår

- Mast på 5 meter for værstasjon ved Ragnarokkhytta vil i løpet av 2021 bli evaluert mht. om man vil kunne tillate en utvidelse til 10 m høyde jfr. Naturmangfoldlovens § 9 og føre-var-hensyn. Dette basert på en vurdering lokalt, om økning i høyde fra 5 til 10 m ansees for å ville påvirke landskapet og urørthetet nevneverdig i dette området i nasjonalparken.
- Værstasjonen skal fundamenteres så skånsomt for terrenget som mulig med minst mulig terrenginngrep.
- UIT – COAT bes utrede beste miljøforsvarlige teknikk mht. unngå gjenskinns fra mast og påmontert utstyr. Om aluminium er beste materiale bør det utredes om mast kan behandles slik at grad av gjenskinns i sollys reduseres, eller annet materiale vurderes som alternativ på mast og annet utstyr påmontert masten, med hensikt å unngå gjenskinns og synlighet i landskapet.
- Infrastruktur skal fjernes av COAT på prosjektets kostnad om tillatelse går ut eller grunnlag for å ha den (klimaøkologisk forskning i området) i UIT - COAT ikke lenger er til stede.

- Værstasjon tillates oppsatt nær annen eksisterende infrastruktur, i dette tilfellet nær eksisterende - Ragnarokkhytta. Tillatelsen relateres til det helhetlige behovet for data til økologisk forskning på vegetasjon og dyreliv i nasjonalparken relatert til pågående endringer i klima i området, på grensen mellom Lavarktis og subarktis klimasone på fastlandet, hvor en rekke trua og sårbare arter lever.

3. Varangerhalvøya nasjonalparkstyre avslår UIT – arktisk universitet ved COAT prosjektets søknad om å oppføre en værstasjon på høyde syd for hengebrua.

- Værstasjon B01 3 - 5 m høy, omsøkt plassert på høyde 125 m sør for hengebrua er funnet for langt fra eksisterende infrastruktur og avslås jamfør verneforskriftens §3 punkt 1.1 vern mot inngrep i landskapet og Naturmangfoldlovens § 48.
- Avslaget begrunnes med at en tillatelse gitt på dette grunnlaget, relatert til annen infrastruktur vil ha uheldig presedens for behandling av tilsvarende saker i verneområdet, da den ikke er inntil brua og vil på høyden være eksponert og godt synlig i dalføret. Saken kan også ha presedens for andre verneområder med samme verneformål.

Plasseringen vil stride mot verneformålet og påvirke landskapet negativt og landskapet kan her miste sin karakter av å være *vesentlig urørt*, tilnærmet fritt for tekniske inngrep – hjemmel for tillatelse jamfør Naturmangfoldlovens § 48 er ikke til stede.

Styret vil oppfordre UIT – COAT om å vurdere om det fins andre aktuelle løsninger for innhenting av noe av dataene i dette området, plassert ved eksisterende infrastruktur - som hengebrua.

Saksopplysninger

Historikk

Søknaden sees i sammenheng med det helhetlige COAT – prosjektet og punkt: Modul Kratt-tundraen, modul smågnagere, modul ryper, modul klimaobservasjonssystem, modul feltstasjon som helhetlig ble behandlet av nasjonalparkstyret i mars 2018 (vedlagt i saken), og hvor modul feltstasjon ble behandlet på nytt i desember 2020.

Beskrivelse av det opprinnelige helhetlige prosjektet som ble omsøkt i 2017, og som var større i omfang mht. antall installasjoner etc. kommer frem av vedleggene «Coat Varanger konsekvensutredning». Nasjonalparkstyrets første behandling kommer frem av vedlegg «Svar på søknad om etablering av klimaobservatorium for arktisk tundra», klagesaken som kun omtaler den del av tiltakene som nasjonalparkstyret avslo oppsummeres i «Miljødirektoratets klageavgjørelse».

I Klageavgjørelsen av miljødirektoratet 7.09.2018 konkluderes det med: Avslutningsvis vises det til at nasjonalparkstyret åpner for å kunne tillate flere av de omsøkte tiltakene dersom de endres og/eller modereres, får en annen lokaliseringens eller at det foretas

andre endringer som medfører at de ikke strider mot verneformålet eller påvirker verneverdiene nevneverdig. Miljødirektoratet oppfordrer COAT til å gå i dialog med styret om de tiltakene som nødvendigvis må finne sted innenfor vernegrensen og som er av vesentlig betydning for forskningen, slik at det kan oppnås løsninger hvor verneformålet og verneverdiene blir forsvarlig ivaretatt.

I september var det befaring av UIT-COATs installasjoner utenfor nasjonalparken i Nesseby kommune, og styret gav signaler om at man kan søke på nytt tilpasset tilpasset rammen hvor verneformål og verneverdier er forsvarlig ivaretatt.

UIT – COAT oppgir i sin oversendelse av søknad 9.11.2020 at søknad er kraftig nedskalert og forenklet i forhold til den som ble sendt i 2017, som medfører færre enheter av antall og type infrastruktur. Søknadens tiltak medfører ikke mer tilstedeværelse av COAT personell på bakken i nasjonalparken. Søknad har tatt høyde for de vurderinger som ble gjort av styret i behandlingen av den forrige søknaden, samt de signaler prosjektet fikk under befaringen i Nesseby 3. september 2020 sammen med deler av styret.

For å forstå bakgrunnen for søknaden gjengis generell informasjon om COAT prosjektet.

COAT prosjektets formål er å etablere et *langsiktig, økosystembasert overvåkningsprogram* for norsk landjords-Arktis som skal:

- Dokumentere *effektene av klimaendringene på økosystemene* ved å formulere modeller, gjøre målinger og analyser etter en adaptiv protokoll som er i den internasjonale kunnskapsfronten på dette feltet.
- Være *forvaltningsrelevant* ved å fokusere på *sårbar biologisk mangfold*, samt viktige *funksjoner og tjenester i økosystemene* som forventes å være følsomme for klimaendringer.
- Være i *dialog med forvaltningsmyndigheter og rettighetshavere* om tiltak som kan iverksettes for å avbøte uønskede effekter av klimaendringene (inkludert bevaringstiltak og tilpasningsstrategier) og gjøre forskning som evaluerer effekten av slike tiltak og strategier.
- Øke *kompetansen i samfunnet* om effekten av klimaendringene gjennom *aktiv formidling* av kvalitetssikret kunnskap.

COAT har 7 overvåkningsmoduler, herunder *Skog-tundra-økotonen, kratt-tundraen, smågnagere, Hjortedyr, Ryper, Fjellrev, Klimaobservasjonssystem*. I tillegg omfattet søknaden opprinnelig etablering av feltstasjon – hvor det som alternativ ble inngått avtale om leie av Hubehytta og tilbygg av denne med et uthus for oppbevaring av utstyr.

COAT Varanger har røtter i 5 forskningsprosjektet ledet av UIT, hvor 2 ble innledet før vernet av Varangerhalvøya nasjonalpark.

COAT inkluderer to regioner; Svalbard i høy-Arktis («COAT Svalbard») og Varangerhalvøya i lav-Arktis og grensesonen mot sub-Arktis («COAT Varanger»). Disse regionene har både særegne problemstillinger og viktige fellesnevner (komparative aspekter) som COAT vil belyse. Varangerhalvøya har relative komplekse næringskjeder, mange arter og prosesser med stor klimasensitivitet; blant annet på grunn av grensesonen mot sub-arktisk skog. For å dekke denne kompleksiteten har «COAT Varanger» definert 6 overvåkningsmoduler som omfatter økosystemets næringsnett.

Tre planlagte intensivlokaliteter

Det er planlagt at COAT skal ha 3 intensivlokaliteter inkl. (Skuorrojohka) hvorav man er kommet til at Skuorrojohka og Komagdalen i VNP er mest aktuelle;

Komagdalen/Sandfjorddalen.

Hvert av intensivområdene har behov for en forskningsstasjon med fasiliteter for innlosjering og innendørs arbeids- og lagerplass som vil bli beskrevet i kapittel 4 i søknaden. I tillegg innebærer noen av overvåkingsobjektene eller teknologiene som skal brukes at datainnsamlingen skjer på en annen geografisk eller tidsmessig skala enn det som skjer på intensiv - og ekstensivlokalitetene. For eksempel, gjelder dette overvåking av fjellrev og jaktfalk som i stor grad er bestemt av fordelingen av kjente yngle hi/ reirplasser, overvåking av rein og elg som delvis skjer med hjelp av telemetri på frittgående dyr eller vegetasjonssfenologi og snødekke som delvis kan basere seg på satellittsensorer i kombinasjon med det bakkebaserte klimaobservasjonssystemet.

Omsøkte moduler i søknaden i Varangerhalvøya Nasjonalpark (VNP)

Prosjektet omfatter modulene **Skog – tundra økotonen, Kratt-tundraen, Smågnagere, Hjortedyr, Ryper, Fjellrev og klimaobservasjonssystem.**

Modulen Tundra-skog økotonen og Hjortedyr vil ikke ha direkte aktivitet eller infrastruktur innenfor VNP men er inkludert i søknadsbeskrivelsen da de er nært knyttet til de andre aktivitetene i de andre modulene.

Bakgrunn for behovet for værstasjon (10 m) og 2 basestasjoner (3 og 3-5 m)

3.4 Modul *Klimaobservasjonssystem*

3.4.1 Begrunnelse

Representative og presise observasjoner av klimavariabler er en nødvendighet for overvåkningsprogrammer som skal dokumentere klimaendringer. COAT har et mer omfattende formål enn å påvise endringer av nedbør, vind og temperatur i og med at hovedformålet er å overvåke hvordan klimaendringene påvirker økosystemet. Til dette kreves det observasjoner som er representative for det klimaet som planter og dyr opplever. Klimaet påvirker økosystemet på mange måter og et observasjonssystem som skal knyttes til økosystemresponser må derfor dekke et bredt spekter av klimavariabler i relevante geografiske og topografiske gradienter i økosystemet. Inntil nylig har nettverket av værstasjoner på Varangerhalvøya bestått av stasjoner som ligger på kysten, noe som har vært utilstrekkelige for COATs formål. Etter at COAT i 2019 etablerte 3 værstasjoner i sitt overvåkingsområde i Nesseby kommune, dekkes nå den vestre del av Varangerhalvøyas innland godt. Det er nå et behov for å utvide klimaobservasjonssystemet for å dekke klimagradiene lenger øst på Varangerhalvøya og som overlapper med de biologiske modulobjektene som overvåkes i Komagdalen og Sandfjorddalen. Den viktigste geografiske klimagradien i dette området er fra midten fra halvøya til Komagvær. Den andre klimagradien som har vesentlig betydning for utforming av vegetasjonstyper og dyresamfunn er en høydegradient; fra lavlandet med høyreiste kratt og frodige enger til de karrige fjellplatåene uten sammenhengende vegetasjon. COAT har også behov for målinger av andre klimavariabler enn de som ligger til grunn for værvarsler. Dette gjelder bl.a. snø som er en essensiell faktor for tilstanden til arktiske økosystem (Ims m. fl.

2011, Stien m. fl. 2012, Hansen m. fl. 2013). COATs klimaobservasjonssystem har derfor som formål å dekke alle klimavariabler som kreves for å kople klima til COATs biologiske overvåkningsmoduler. Den geografiske skjevheten i plassering av værstasjoner på Varangerhalvøya er også utfordrende for værvarslingen, så et utvidet nettverk av værstasjoner som også dekker de indre områdene vil også komme værvarslingen til gode.

3.4.2 Beskrivelse av den nye infrastrukturen

Fullt utbygd skal klimaobservasjonsmodulen i COAT bestå av tre komponenter; referanse-, base- og modulstasjoner, hvorav referanse- og basestasjonene er nye installasjoner som gjør automatiske målinger av ulike vær- og miljøvariabler. Med en god geografisk/topografisk fordeling av disse stasjonene vil de meteorologiske målingene kunne knyttes direkte til målingene til nærliggende økologiske modulobjekter i COAT, samt at de vil danne grunnlag for å modellere klima for lokaliteter hvor de ikke gjøres målinger. Referansestasjonene blir selve bærebjelken i COAT sitt klimaobservasjonssystem med det mest omfattende måleprogrammet. Dette er stasjoner som skal observere alle elementer som inngår i energibalansen og som derved kan brukes til å knytte sammenheng mellom klima, vannbalanse og biologiske variabler. Referansestasjonen skal gi klimareferansen for området, og må plasseres sentralt i COATs overvåkingsområder. Basestasjonene er noe enklere stasjoner, som observerer de viktigste værvariablene. Disse stasjonene skal gi utfyllende informasjon til referansestasjonene, og er viktig for å beskrive vær- og klimagradienter i området. De vil derfor bli satt opp i ulike høydenivåer og tilhørende vegetasjonssoner.

De tilbakemeldinger COAT har fått fra nasjonalparkstyret hva angår værstasjoner i VNP, har signalisert at det er større muligheter for å gi tillatelse til lokasjoner som er nær allerede etablert infrastruktur i parken – slik som hytter og broer. Selv om dette gir færre frihetsgrader for en optimal dekning av de klimagradientene som er beskrevet ovenfor, er forslaget til lokasjoner som er beskrevet nedenfor et kompromiss som er akseptabelt fra et klimatologisk/meteorologisk synspunkt. Storskalamønstre av klimavariasjon langs gradienten fra indre halvøya til ytre deler av Komagdalen dekkes med tre til fire stasjoner (innerst på midten av halvøya (R01), langs dalføret i vierbelte (B01 og B02), og en ytre værstasjon (R02) utenfor nasjonalparken (Figur 3.4.2). Dette anser vi som minimums-oppsett av værstasjoner som trengs for å kunne overvåke hvordan klimaendringene påvirker økosystemet. Klimaet varierer betydelig på relativt liten skala (bl.a. langs geografiske/topografiske gradienter) og lokalklimaet er svært kontrastfylt og komplekst på Varangerhalvøya. COATs observasjonssystem for klima er designet (i form av lokaliseringer av værstasjoner) for å kople disse kontrastene til målinger av økosystemet.

På referansestasjonene er følerne for de ulike værelementene montert på en 10 meter høy gittermast. Høyden på mastene følger en meteorologisk standard som vil sikre at bl.a. vindmålinger ikke er påvirket av småskala turbulens som skyldes den lokale topografien på lokalitetene. Lokale vindforhold påvirker sterkt hvor representative vindmålingene er for større områder. Værstasjoner skal etter internasjonale retningslinjer plasseres så fritt eksponert som mulig. Dette gjøres for å sikre at observasjonene er representative for et større område samt at de ikke i for stor grad påvirkes av lokale forhold som kanalisering av vind, fallvinder og kaldluftdrenasje fra høyereliggende terreng, skyggeeffekter osv. Vindsensorene monteres i toppen av masta, mens følerne for temperatur, fuktighet og stråling monteres på tverrgående stag i 2 meters høyde. Selve følerne er montert inne i små kabinetter for å beskytte de mot solstråling. Snødybdemåler er også montert på et tverrstag i en høyde som er egnet i forhold til snøforholdene på stedet. Fotoet i Figur 3.4.2 viser hvordan en COAT værstasjon av denne typen fremstår, bardunert for å hindre vibrasjoner og skader. For å hindre

skader forårsaket av reinsdyr som kan finne på å klø seg mot masta og/eller bardunene må disse dimensjoneres kraftigere for å tåle denne påkjenningen. Stasjonen må også kunne motstå den sterke vinden som forventes i området.

På basestasjonene vil mastehøyden i utgangspunktet være 5 meter.

I motsetning til COATs værstasjoner utenfor nasjonalparken i Nesseby kommune vil det ikke monteres nedbørmålere på stasjonene i nasjonalparken. Uten nedbørmålere vil stasjonene bli mindre synlige, og stasjonene vil kreve mindre vedlikehold.

Stasjonene er avhengige av strøm til observasjonene, og til satellittkommunikasjon for dataoverføring og fortløpende kvalitetssikring/overvåking av stasjonene. Energikilden vil være solenergi der solcellepanelene er montert på masta, mens batteripakken og styringsenheten er montert i loggerskapet. Ved installering av stasjonene er det nødvendig med mindre naturinngrep for å fundamenter og montere stasjonene. Minst inngrep er påkrevd dersom stasjonen kan forankres på fast fjell eller en større steinblokk (ca. 800-1000 kg). Dersom det ikke er fast fjell eller større blokker i området må det benyttes preprodusert fundament i betong som krever graving av grop til fundamentet. Det er derfor gjort befaringer på alternative lokaliteter for finne slike egnede forankringspunkter som ikke krever slike inngrep samtidig som man ivaretar meteorologisk representativitet og relevans i forhold til de økologiske observasjonene.

Selve utstyret må fraktes inn med helikopter eller med snøscooter. Det er planlagt at stasjonene skal settes opp sommeren 2021.

Stasjonene har behov for jevnlig tilsyn og vedlikehold. Utover normalt tilsyn gjennomføres normalt en grundig inspeksjon og ettersyn av stasjonene årlig. Tilsyn av stasjonene vil utføres av COATs regionalansvarlig (arbeidsplass i Vadsø), samtidig med andre oppgaver i området. Årlig inspeksjon og større vedlikehold vil utføres av personell fra Meteorologisk institutt. Dette vil så langt det er mulig legges til et besøk i vintersesongen når transport kan skje med snøscooter. Ved utskifting av større komponenter vil det være behov for å bruke motorisert transport (snøscooter/helikopter).

1) Referansestasjon

I Varangerhalvøya Nasjonalpark er det planlagt én referansestasjon. Stasjonen vil observere følgende:

- Lufttemperatur i 2 meters høyde.
- Luftfuktighet
- Lufttrykk
- Vindstyrke og vindretning i 10 meters (eller 5 meters) høyde
- Stråling
- Snødybde
- Jordtemperatur

Det er viktig at referansestasjonen har en plassering som er sentral i forhold til de økologiske målingene som gjøres i intensivkvadrantene i Komagdalen. Den mest optimale plasseringen av en referansestasjon innenfor nasjonalparken som oppfyller kravene til meteorologisk representativ, nærhet til eksisterende infrastruktur, god fundamentering uten store naturinngrep, og samtidig ha stor relevans for de økologiske målingene er ved **Ragnarok (R01)** (se Figur 3.4.4 B).

Denne sentralt plassert lokaliteten på Varangerhalvøya representerer de høyest liggende områdene i Komagdalen/Sandfjorddalen hvor COAT gjør målinger av økologiske modulobjekter. Denne referansestasjonen vil gi representative observasjoner for dette området, og derved gi et betydelig

bidrag til kunnskapen om vær og klima i de indre og høyereliggende delene av Varangerhalvøyas østre del. Området er kjent for å ha permafrost og målingene vil ha betydning for å følge utviklingen av denne i et varmere klima. Stasjonen vil observere vind, temperatur, luftfuktighet, (trykk) og jordtemperatur. Lokaliteten anses som vindutsatt. Derfor planlegges det ikke å utføre nedbørsobservasjoner på denne stasjonen.

Stasjonen foreslås fundamentert på en stor steinblokk (70°22'01"N, 29°45'58"Ø) noen få titalls meter fra Ragnarok-hytta, som vil gi god forankring for en 10 meter høy mast (figur 3.8.5). Denne stasjonen vil i tillegg til å dekke COAT sitt behov ha stor nasjonal verdi for værvarslingsformål. I tillegg til R01 som representerer øverste punkt i klimagradianten i Komagdalen planlegges en referansestasjon utenfor nasjonalparken. Denne er planlagt på **Finneset (R02)** som vil være et representativt punkt for de lavereliggende, kystnære delene av klimagradianten (se Figur 3.4.2E). 11

2) Basestasjoner

Innenfor VNP er det planlagt inntil 2 basestasjoner. De foreslåtte lokalitetene er avmerket i kartet i figur 3.4.2 C og D. Disse stasjonene vil fylle ut gradientene i COAT intensivområde i Komagdalen/Sandfjorddalen, og vil sammen med de foreslåtte referansestasjonene gi et klimaobservasjonssystem som dekker de viktigste klimagraderne på Varangerhalvøya.

Basestasjon 1 (B01) er foreslått plassert på høyden sørøst ved hengebrua ved Første Porten (70°17'35"N, 30°11'24"Ø) (se Figur 3.4.2 D). Her planlegges i utgangspunkt en 5 meters mast dersom steinblokkene på lokaliteten gir god nok fundamentering. Stasjonen vil være utstyrt med samme sensorer som referansestasjonen på Ragnarok. Stasjonen vil være representativ for vierbeltet i nedre del Komagdalen mellom Første og Andre Porten. Dersom grunnforholdene tilsier det vil mastehøyden kunne reduseres til 3 meter for å sikre god forankring, men da vil det ikke være mulig å få representative vindmålinger.

En andre, men noe enklere basestasjon er vurdert oppsatt ved feltstasjonen ved **Hubehytta (B02)** (se Figur 3.4.2C). Dette vil være en inntil 3 m høy mast som skal observere:

- Temperatur
- Relativ luftfuktighet
- Jordtemperatur
- Jordfuktighet
- Stråling
- Snødybde

Her vil det ikke monteres vindsensorer ettersom terrenget ved Hubehytta vil påvirke vindmålinger på en måte som gjør at de vil ha liten verdi.

Stasjonen monteres med en tripod som ikke vil kreve fysisk forankring utover bardunering. Stasjonen vil ha en utforming som gjør at den enkelt kan flyttes til andre lokaliteter dersom det er behov for det.

Stasjonen vil være representativ for øvre deler av Komagdalen og et stykke over mot Sandfjorddalen, og den er sentralt plassert innenfor området med økologiske målinger.

Installering av stasjonene i nasjonalparken er planlagt sommeren/høsten 2021.

3.4.3 Vurderinger av miljøavtrykk

Meteorologisk institutt har omfattende erfaring med etablering og drift av værstasjoner av den type som planlegges i regi av COAT. Installering av værstasjoner har liten påvist miljøeffekt.

Naturinngrepene er svært små, og begrenset til noen få kvadratmeter rundt selve monteringspunktet. Når stasjonene monteres vil det være nødvendig med motorisert ferdsel med helikopter for å frakte inn personell, utstyr og for å løfte værstasjonen på plass på fundamentet. Det vil i en begrenset periode kunne være forstyrrende for dyreliv og på rekreasjonsaktivitet i området. Tidspunkt for installering vil velges slik at denne forstyrrelseeffekten minimeres. Værstasjonene som skal monteres i nasjonalparken medfører ingen forurensningsfare, og anses å ha liten eller ingen varig effekt på økosystemet.

For mennesker vil værstasjonene være et visuelt forstyrrende element i landskapet. En mast på 10 meter med påmontert utstyr vil være synlig for de som ferdes i området. Reduseres masthøyden til 5 meter, slik det kan være mulig på egnede lokaliteter uten turbulens, vil synligheten minke. Så langt det er mulig vil stasjonene plasseres slik i terrenget at den visuelle forstyrrelsen vil bli minst mulig fra de mest brukte ferdselsveiene i området. Men ettersom de nå er flyttet inn mot eksisterende infrastruktur vil ikke det være til å unngå.

En mastehøyde på 10 meter er standard for observasjon av vind. Med tanke på værvarsling vil vindobservasjonene fra COAT være av størst verdi. Representativiteten til vindmålingene er det derfor av stor betydning å beholde for å oppnå den ønskede effekten av å gi mer presis informasjon for å sikre trygg ferdsel i området.

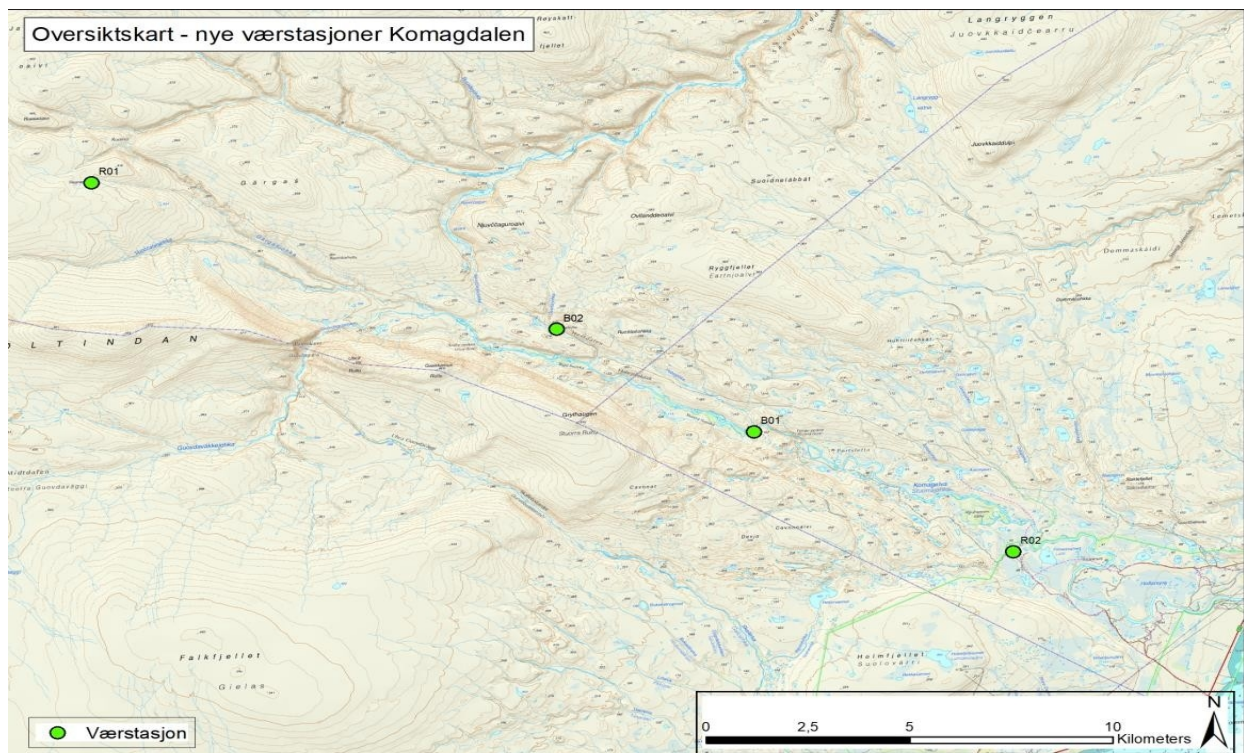
3.4.5 Totalvurderinger av modulens miljøavtrykk

Værstasjonene er blant de mest synlige installasjonen i COATs infrastruktur. Det vil ikke være til å unngå at personer som passerer disse innen synsrekkevidde vil registrere at de er tilstede. I og med at synsintrykket av stasjonene vil gi det største miljøavtrykket, har COAT lagt seg på en «minsteløsning» i antall stasjoner som er nødvendig for å dekke de viktigste klimagradientene i Komagdalen. I forslaget til lokaliseringen av stasjonene har det også blitt lagt vekt på å balansere dette sentrale overvåkningsbehovet mot ønsket om å minimering av synligheten av stasjonene innen VNP. Det er stasjonen er foreslått lokalisert tett opp i eksisterende hytter og bro betyr at denne nye infrastrukturen ikke etableres i uberørte deler av terrenget. Klimaobservasjonssystemet vil som helhet også medføre ferdsel i VNP av COAT-personell som skal drifte stasjonen. Så langt det er mulig vil driften av systemet kombineres med aktiviteter innen de andre COAT-modulene.

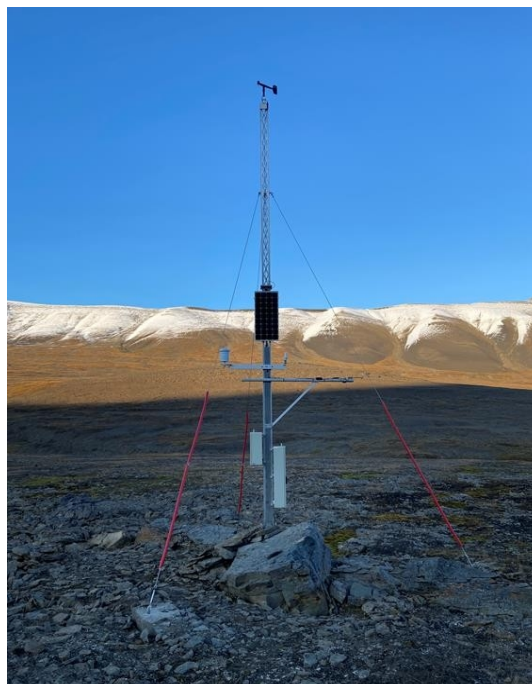
Det er viktig å poengtere at uten et godt klimaobservasjonssystem vil COAT ikke være et fullverdig klimaøkologisk observasjonssystem. Presise målinger av meteorologiske tilstandsvariable med høy oppløsning i rom og tid er helt avgjørende for å knytte tilstanden i økosystemet til klimaendringene. Det planlagte nettverket av værstasjoner (inkludert de som vil plasseres i COAT intensivområder utenfor nasjonalparken) vil gi grunnlag for lage detaljerte klimakart for VNP og Varangerhalvøya for øvrig. For å utvikle klimaobservasjonssystemet på Varangerhalvøya, bl.a. for å få bedre målinger av snø og is, vil det også bli behov for noe eksperimentell aktivitet (høyere frekvens av manuelle målinger, utprøving av nye instrumenter, osv). Slike eksperimenter vil skje utenfor nasjonalparken.

Figur 3.4.2

- A)** Øverst: Plasseringen av COATs værstasjoner i «Komagdalgradienten. R01 er referansestasjon med 10 meter mast vist i foto nedenfor) ved Ragnarokhytta, B02 er basestasjon (3 meter mast) ved Hybehytta, B01 er basestasjon (5 meter mast) ved hengebrua i Førsteporten og R02 er en referansestasjon (med mast 10 meter) ved Finneset utenfor nasjonalparken.

Nederst

:Foto av en referansestasjon med 10 meters mast på Svalbard.

B) Øverst: Flyfoto som viser foreslått plassering av værstasjon R01 nær Ragnarokk. **Nederst:** Foto som viser foreslått steinblokk for fundamentering av værstasjonen,

B) Flyfoto som viser foreslått plassering av værstasjon B02 nær Hubehytta
(over)

.Plassering av Ragnarokk i forhold til Skipskjølen

Nederst: Foto som viser foreslått sted for plassering av værstasjonen,

Omsøkt plassering værstasjon ved hengebru

Plassering værstasjon hengebru omsøkt

Vurdering

Regler og retningslinjer for saksbehandlingen

Naturmangfoldloven, verneforskrift og retningslinjer

Søknaden er behandlet etter verneforskriften for Varangerhalvøya nasjonalpark og naturmangfoldloven (NML). Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter utgitt av Miljødirektoratet 2014 er også lagt til grunn.

Verneforskriften for Varangerhalvøya Nasjonalpark sier

Verneformål

Formålet med Varangerhalvøya Nasjonalpark er å bevare et stort i det vesentlige urørt naturområde, tilnærmet fritt for tekniske inngrep, som sikrer biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander. I dette inngår blant annet å bevare den mest arktisk pregete del av fastlands-Norge med spesielle landformer og avsetninger etter istida, et plante- og dyreliv med østlige og arktiske innslag, et kjerneområde for fjellrev og unike samiske kulturminner.

I sone A er det avgrenset et særlig viktig myr- og våtmarksområde med stor vitenskapelig betydning som referanseområde og med egenart i form av mange småvann og myrdammer.

Området gir leveområder for en rik og variert fauna av våtmarksfugl, også trua arter. Området er svært viktig for sædgås og dverggås.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

- Verneforskriftens § 3, punkt 1.1 **Vern mot inngrep i landskapet**

Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av bygninger, andre varige eller midlertidige innretninger, gjerder og anlegg, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving, utfylling, henleggelse av masse, sprenging, boring, bryting av steiner, mineraler og fossiler, fjerning av større steiner og blokker, drenering, annen form for tørrlegging, nydyrking, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

Angående søknad om utvidelse av lyttebokser, vegetasjonsbur og værstasjoner er det ikke spesifikke unntaksbestemmelser i verneforskriften som tilsier at det kan gis dispensasjon jamfør unntak i verneforskriften. Oppføring uten dispensasjon ville være i strid med verneforskriftens § 3 punkt 1.1 Vern mot inngrep i landskapet.

Saken må vurderes jamfør unntaksbestemmelsene for verneforskrifter i Naturmangfoldlovens § 48.

Arbeid i forvaltningsplanen pågår og det er ikke gitt retningslinjer relatert til forskning ved saker jamfør Naturmangfoldlovens § 48, og miljødirektoratets veileder legges til grunn.

Naturmangfoldloven

Med hjemmel i lovens § 48 kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra vernevedtaket dersom det ikke strider mot verneformålet, og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Denne bestemmelsen er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

I klageavgjørelse 7.9.2020 for etablering av fullskala COAT-prosjekt kom Miljødirektoratet til at etableringen av prosjektet ikke kommer innunder kategorien for «vesentlig samfunnsinteresse» mht. uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet, jamfør naturmangfoldlovens § 48.

Denne saken, i denne sammenhengen er ikke da av en slik karakter at den kan kategoriseres jamfør § 48 innenfor «bestemmelser om vesentlige samfunnsinteresser eller sikkerhetshensyn».

Saken vurderes jamfør bestemmelsen «forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernevedtaket dersom det ikke strider mot verneformålet, og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.» Begge kravene må være oppfylt for å kunne gi dispensasjon.

Naturfaglig beskrivelse av området

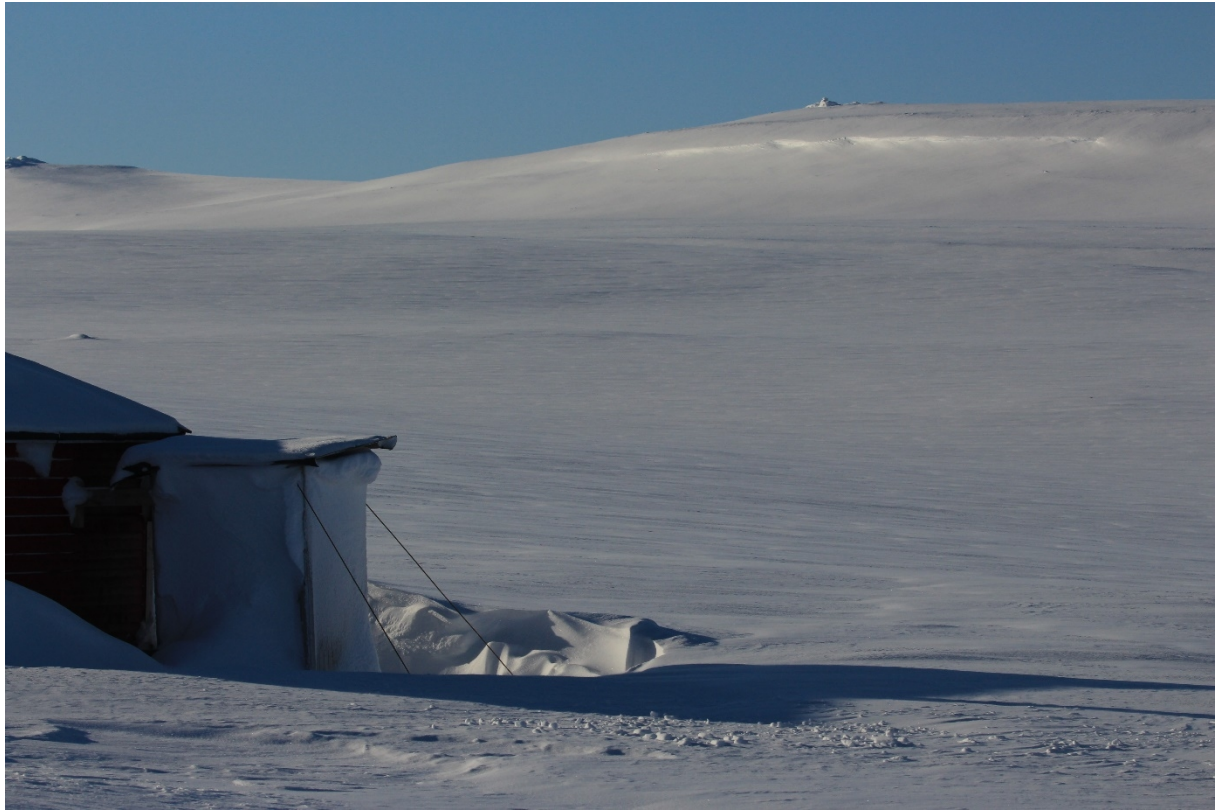
Hubehytta ligger på en morenerygg hvor også værstasjonen er omsøkt plassert. Hytta ligger diskret til i dalen slik at en værstasjon vil være lite synlig fra to av retningene. Det er gitt tillatelse til å bygge på hytta og etablere et uthus på motsatt side for hytta. Værstasjon vil ligge i samme linje relatert til uthus som skal etableres vest for hytta.

Bilde av Hybia og landskapet rundt.

Området er i lavarktisk klimasone og preges av elva i dalen som har vierkratt stedvis på breddene som er viktig for fugleliv, småpattedyr og elg (vinterstid). I området forekommer årviss sjeldne arter som snøugle med fast forekomst av fjellrev. I området fastbestand av Kongeørn, karakterarter som Heilo, blåmeis, fjelljo, fjellerke, lappspurv, jaktfalk, fjellvåk m.fl. Hubehytta ligger litt utenom elvedalen og i god avstand fra de områdene som er mest sårbare for forstyrrelser. Området ved hytta og i omegn er befart av forvalter litt tilbake i tid sommer og vinter. Og ble befart av forvalter med styre i mars 2021.

Området ved Ragnarokk ligger på kanten av et platå av stein og ur og blokkmark som strekker seg 3,5 km fra hytta til høyeste topp på Østsiden av Varangerhalvøya - Skipskjølen. Området har sannsynligvis permafrost. Ragnarokkhytta ligger litt i et søkk og er ikke så lett å se fra syd eller vest, men sees fra nord og øst på noen km avstand. Vinterstid er området som en hvit heldekkende slette, men enkelte søkk nesten uten større steinblokker.

Ragnarokkhytta med utsikt mot Sipskjølen

Landskap i omegn av Ragnarokkhytta

Komagdalen ovenfor omsøkt punkt for værstasjon ved hengebru.

Området ved hengebrua hvor det er omsøkt en værstasjon ligger på en høyde med sparsom vegetasjon ovenfor dalbunnen. I dalbunn er det vierbelter som er stabile vinterbeiteområder for elg og som er viktige leveområder for småfugler knyttet til fjellet som lappspurv, lirype og blåstrupe.

Naturmangfoldlovens § 7

Vurdering jamfør naturmangfoldlovens § 8-12

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

§ 8.(kunnskapsgrunnlaget Nml. 8 -12)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

--

Kunnskapen i saken vurderes som god relatert til de fleste punkter i søknaden jamfør Naturmangfoldlovens § 8.

Forvalter og tre styremedlemmer befarte prosjektets intensivområde i Nesseby utenfor nasjonalparken i september hvor det var lyttebokser, værstasjon (10 m) og vegetasjonsbur. Forvalter og to styremedlemmer befarte og lokalitetene for værstasjon ved Torvhaugen 9 mars 2021 med helikopter og tok bilder, samt omsøkte lokaliteter i nasjonalparken. Forvalter har befart området ved Ragnarokk og ved Hubehytta i annen sammenheng på barmark. Påvirkning på landskapet ved Ragnarokk av en værstasjon på 10m vurderes som noe usikker selv etter befaring i mars 2021. Befaring av oppsatt 10m høy værstasjon ved Torvhaugen i Bergeby viste at det er relativt mye gjenskinn av masten, og at den er godt synlig i landskapet. Det knyttes noe usikkerhet til hvor synlig en 10 m høy mast vil være. Det er ikke usannsynlig at en 10 m mast vil påvirke områdets opplevelse av urørt landskap. Forvalter vurderer det til at 5 m høy mast neppe vil ruve veldig i landskapet når den står såpass nært Ragnarokkhytta som nok er 4,5 m høy i seg selv inkludert pipa.

Kunnskapen om hvordan værstasjon på 3 m høy plassert inntil Hubehytta, og ved hengebrua vurderes som god nok.

Søker har for øvrig synliggjort omfanget av ferdsel som vil være nødvendig relatert til installasjonene, og som i hovedsak kan kombineres med andre ting i området som frakt av utstyr, etc.

§ 9 (føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

Vurdering

Relatert til omsøkte værstasjoner vurderes omsøkt plassering ved Hubehytta og hengebrua som godt nok opplyst. Angående plassering ved Ragnarokk legges til grunn at 5m høy mast kan tillates ved hytta, men forvalter er mer usikker på om 10 meters mast vil påvirke verneformålet nevneverdig – mht. bevare et vesentlig urørt naturområde som er tilnærmet fritt for tekniske inngrep. Relatert til værstasjon ved Ragnarokk er det usikkert hvor synlig denne vil bli i terrenget relatert til omsøkt høyde på 10 meter. Vinterstid vil den rime ned i perioden det er mørketid. Når sola kommer tilbake kan man forvente at rimet smelter de dagene det er sol. Tilsvarende værstasjoner omsøkt på Svalbard er benevnt som synlige på 1-2 km avstand. Det vises til vedlegg for bilder tatt ved befaring 9 mars. Her legges naturmangfoldlovens § 9 til grunn og en trinnvis etablering av mast med 5 m høyde først ansees som en praktisk tilnærming i første omgang. Området er ikke befart av styret sommer og dette gjør vurderingen mer usikker mht. om 10 m mast vil bidra til en irreversibel skade på verneformålet, og inntrykk av en 5 m høy mast i landskapet bør vurderes for å kunne gjøre en best mulig vurdering hvor målet er at ikke det helt spesielle landskapet i området forringes.

§ 10.(økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

--

Totalomfang av etablerte installasjoner og forskningsutstyr og periode disse står ute gjennom året, samt ferdselen knyttet til oppfølging av installasjonene er viktig å vurdere mht. den samlede belastning på området. Av de større installasjoner er disse i hovedsak omsøkt plassert nær eksisterende infrastruktur, da med unntak av værstasjon ved hengebrua som er foreslått plassert ved en høyde ca. 125 meter syd for hengebrua. Hengebrua er lavere i terrenget i dalsøkket. Utplassering vil gi noe mer motorferdsel i området som kommer i tillegg til annen virksomhet. Det er da viktig at UIT- COAT faktisk kombinerer frakt av utstyr og tilsyn med installasjonene i den grad det er mulig.

Med hensyn til vurdering av de beste metoder og lokaliseringer er det stilt en rekke spørsmål til UIT – COAT, hvor svar er lagt til grunn (vedlagt spørsmål til søknad).

Naturmangfoldlovens §11 (***kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver***)
Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

Kostnadene ved miljøforringelse belastes tiltakshaver ved at en benytter de metoder for frakt av utstyr inn til området som vurderes som de mest miljøforsvarlige, og i den periode det har minst konsekvenser for verneverdiene. Kostnader knyttet til installasjonene og å velge materialer/ evt. behandling av disse for å unngå gjenskin og refleks for begrenset synlighet i landskapet belastes tiltakshaver.

Naturmangfoldlovens §12 (***miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder***)
For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater

Miljøforsvarlige teknikk som snøskuter eller helikopter skal benyttes som mest effektiv metode for frakt av utstyr ved oppsett av værstasjonene. UIT- COAT har sagt seg villig til å bidra ved eventuelle behov for frakt av ved etc. til Ragnarokkhytta i forbindelse med tilsyn med denne vinterstid.

Krav om plassering nær eksisterende infrastruktur, og gradvis vurdering av høyde sørger for at ny infrastruktur ikke kommer i konflikt med verneformålet – *ivareta et stort område vesentlig urørt naturområde tilnærmet fritt for infrastruktur.*

Vurdering av dispensasjon til vitenskapelige formål

Søknaden angår dispensasjon til vitenskapelig formål, og verneforskriftens generelle unntaksbestemmelse gjelder ikke lenger, og slike saker skal da vurderes etter § 48 *første alternativ* som åpner for unntak dersom det *“ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig”*.

Veileder til behandling av søknader om dispensasjon i verneområder under tema til vitenskapelige formål sier;

I vurderingen av om dispensasjon skal gis må nytten av et forskningsprosjekt vurderes opp mot omfanget av eventuelle inngrep eller tiltak og de ulemper forskningen ellers medfører. Det er først og fremst aktuelt å gi dispensasjon til tiltak når det er nødvendig for forskning.

Forskningsaktiviteter som ikke trenger å lokaliseres til et verneområde, bør imidlertid kanaliseres utenfor verneområdet. Det vitenskapelige motivet bak vernet vil kunne begrunne en mer liberal dispensasjonspraksis når det ikke er tale om etablering av faste anlegg (ny infrastruktur) eller terrenginngrep i verneområdene.

Som regel bør det gis dispensasjon for tiltak som bidrar til å fremme verneverdier. Det kan være aktuelt å stille vilkår om at forvaltningsmyndigheten skal få tilgang til resultatet av vitenskapelige undersøkelser, som ledd i å øke kunnskapen om området, jf. Naturmangfoldloven § 8.

Nasjonalparkstyret gav tillatelse til å videreføre til en rekke overvåkningstiltak, nye overvåkningstiltak og utplassering av mindre infrastruktur i 2018. Eksempelvis mikrotemperaturloggere og kamerabokser for smågnagere. Det er også gitt tillatelse til å utplassere foringsstasjoner for fjellrev og chiptellere for fjellrev (chiptellere er nå fjernet). Høsten 2020 ble det gitt tillatelse til påbygg av Hybiahytta med nytt uthus og vinteren 2021 ble det gitt tillatelse til å benytte lyttebokser for fugl og vegetasjonsbur i en avgrenset periode for å kunne vurdere effekt av beite relatert til endring av klima.

Bakgrunnen for avslag på flere tiltak i de ulike modulene i prosjektet var at man mente omfanget av installasjoner ble for stort i sum, enkelte tiltak ønsket man ikke å gi dispensasjon til da man mente det ville prege verneområdet og påvirke verneverdiene nevneverdig, og vilkår for å gi dispensasjon var ikke til stede.

Tiltakene relateres til hverandre i prosjektet, med fokus på overvåkning av næringsnett i arktisk klima. Det er lagt vekt på at værstasjon ved Ragnarokkhytta er plassert like ved hytta og vil være vesentlig for prosjektets data i prosjektet og vil også sekundært ha andre positive samfunnsmessige konsekvenser som bedre værvarslingsdata (om det innvilges 10 m mast). En værstasjon som logger på nett vil kunne være til nytte for feltmannskap som skal arbeide med skjøtselstiltak i området da det er et meget værumskliftelig område.

Dette vil være til fordel for verneområdet å innhente mer kunnskap, særlig aktualisert når klimaendringene er skissert til å bli såpass omfattende som spådd på Varangerhalvøya. Klimaendringene kan påvirke en rekke av de artene som lever i området negativt. Fuglesamfunnene sommerstid består av en rekke spesielle arter som er vanlig her, men ikke ellers i landet. Arter som lappspurv og snøugle er noen eksempler. Lirypebestanden og fjellrypebestanden er også i dag mindre enn før, og rypa er en nøkkelart som inngår i dietten til fjellreven og en rekke andre arter som snøugle, jaktfalk og Kongeørn. Ved reetablering av fjellrevbestanden hvor rype er en del av dietten i tillegg til smågnagere må andre arters rolle i næringsnett belyses mht. å kunne velge de mest aktuelle forvaltningstiltak slik at fjellreven også skal kunne ha en fremtid på Varangerhalvøya.

Med betydelige klimaendringer vil forvaltningen dra nytte av kunnskapen som innhentes av forskningen og dette vil veie opp for de eventuelle visuelle ulemper med utplassert infrastruktur plassert allerede. Infrastrukturen i sum og at den blir såpass spredt tilsier at

brukere av området neppe vil øke i en slik grad at området oppfattes som preget av infrastruktur fra forskning.

Klimaets påvirkning på smågnaverbestandene, som nøkkelfaktor for en rekke andre dyrearter på halvøya, vil for fremtiden være relevant å få mer kunnskap om for eventuelt å kunne vurdere de beste forvaltningstiltak dersom flere av nøkkelartene i området blir mer truet enn de er i dag.

Bestanden for rypen er også viktig som nøkkelart fra andre spesialiserte arter i området.

Formålet med Varangerhalvøya nasjonalpark er å bevare et stort i det vesentlige urørt naturområde, tilnærmet fritt for tekniske inngrep, som sikrer biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander. I dette inngår blant annet å bevare den mest arktisk pregete del av fastlands-Norge med spesielle landformer og avsetninger etter istida, et plante- og dyreliv med østlige og arktiske innslag, et kjerneområde for fjellrev og unike samiske kulturminner.

Omsøkt værstasjon ved Hubehytta plasseres nært opptil eksisterende infrastruktur og eventuelle ulemper på landskapet vurderes som beskjedne når den samlokaliseres med hytta.

Tilsvarende vurdering gjelder for værstasjon ved Ragnarokk, men er noe mer usikker – da en 10 m høy værstasjon vil være 6 meter høyere enn hytta. Fordelene av tiltaket vurderes som større enn ulempene, og en oppføring av en mast ved Ragnarokkhytta vurderes ikke for å stride mot verneformålet (5 m høyde) og være en nevneverdig påvirkning med sin påvirkning på landskapet, når fordelene av tiltaket også vektlegges. Dog er det usikkerhet om 10 meters mast blir for voldsomt og en etablering av mast på 5m høyde vil være den beste tilnærming i første omgang. Området ved Ragnarokkhytta har et helt spesielt landskap som det er viktig å ivareta.

Værstasjon ved hengebrua vil stå på en mer eksponert plass enn brua, og den vil være synlig fra dalen overfor. Dette er i dag et viktig friluftslivsområde med turgåere fra midten av juni og ut september og ikke minst laksefiskere som ferdes langs Komagelva fra 25 juni og ut august.

Her vurderes oppføring av frittstående installasjoner for å stride mot verneformålet med nevneverdig påvirkning på verneformålet mht. visuell påvirkning på landskapet.

Presedens vurderinger

Når vedtak etter naturmangfoldlovens § 48 skal fattes, er det særlig viktig å tenke på eventuelle presedensvirkninger av vedtaket.

COAT prosjektet er svært spesielt i omfang og design og forvalter legger til grunn at tiltakene neppe vil ha presedens i Varangerhalvøya nasjonalpark, eller i andre verneområder for øvrig da det kun er her man har grense mellom sub – arktisk og lav arktisk klima på fastlandet i en nasjonalpark. Omfanget av tiltak er nøye vurdert jamfør naturmangfoldlovens § 10 med samlet påvirkning, og at det gis tillatelse i et dalføre betyr ikke at man vil utvide og gi tilsvarende tillatelser i andre områder av nasjonalparken.

At nasjonalparken ligger lengst i nord og mot øst tilsier at dette er noen av de landområder på fastlandet som vil bli påvirket mest av klimaendringene. Med de spesielle tilpassede arter som lever her må man også kunne vurdere tilstand og aktuelle forvaltningstiltak som prosjektet vil kunne bidra med.

Dette så lenge tiltakene med bygget ikke vurderes for å stride mot vernevedtakets formål og ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Og heller ikke at samlet påvirkning på verneområdet jamfør naturmangfoldlovens § 10, blir for stor.

Bakgrunnen for vernet av Varangerhalvøya Nasjonalpark omfatter ikke forskningsformål og presedensen fra saker i andre nasjonalparker er relevant med nasjonalparker hvor forskning heller ikke inngår som en del av verneformålet. Dog var det en rekke pågående prosjekter i regi av UIT fra før vernet ble etablert som senere er utvidet og bygd på som vil gi nyttig informasjon til forvaltningen av artene innen nasjonalparken, men vil også gi nyttig kunnskap nasjonalt.

Nasjonalparker med tilfeller av innvilget tillatelse til infrastruktur hvor verneformålet omfatter referanseområde for forskning er ikke direkte sammenliknbare med Varangerhalvøya Nasjonalpark. Praksis for forskningstiltak i Nasjonalparkene på Svalbard er heller ikke sammenliknbar med fastlandets nasjonalparker pga. ulike verneformål og regelverk. Det vises til at det ikke er gitt tillatelse til frittstående værstasjoner på Svalbard i nasjonalparker hvor vitenskapelige formål er en del av bakgrunn for vernet. Forvalter legger til grunn at værstasjon inntil etablert infrastruktur stiller seg annerledes.

Vurdering om det bør gis tillatelser

Vilkåret for å kunne gi dispensasjon etter Nml. § 48 er som nevnt at tiltakene ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig. At et stort område skal bevares i det vesentlige urørt, tilnærmet fritt for tekniske inngrep fremgår av formålsbestemmelsen i verneforskriften § 2.

I sum av infrastruktur omsøkt i prosjektet ved andre runde er det vurdert at det kan gis tillatelse for det minste utstyret da omfanget totalt av type installasjoner og antall av de enkelte installasjoner er bedre miljøtilpasset og i sum ikke er en trussel for å bevare et område vesentlig uten infrastruktur.

Forvalter vurderer det som at værstasjoner er vesentlig for prosjektet for at de skal kunne gjøre de vesentligste undersøkelsene, og at den er nødvendig innen vernegrensen for å følge opp de forskningstiltakene som er innvilget i nasjonalparken hvor styret allerede har gitt sin tilslutning. Værstasjoner vil sette andre forskningsresultater i et klimaendringsspektiv relatert til de klimaendringene som er ventet, og kan være avgjørende for å kunne evaluere forvaltningstiltak for arter som skal ivaretas i nasjonalparken, innenfor et klimaendringsscenario.

Frittstående værstasjoner vil kunne ha uheldige virkninger for landskap. Værstasjoner plassert inntil bygninger som Hybiahytta og Ragnarokk – opptil 5 m høyde - vurderes for å ha liten påvirkning, og erfaring av værstasjon på 5 m høyde ved Ragnarokk vil være avgjørende for om man på sikt kan vurdere dispensere til å utvide denne til 10 m høyde – som nok på sikt vil være den beste løsning for prosjektet og for øvrig gi bedre værvarsling i området. Om det er hjemmel til å gi tillatelse til dette vil avgjøres av grad av påvirkning på landskapet av en høyere mast ved hytta.

Værstasjonene er viktig i prosjektet relatert til overvåkingen av økosystemer og kan også få betydning for kunnskap om den enkelte art relatert til klimautvikling i nasjonal skala.

Varangerhalvøya nasjonalpark er i et spesielt tilfelle hvor området grenser mellom subarktisk og lavarktisk klimasone hvor endringer i klima vil kunne få betydning for de spesialtilpassede arktiske og østlige artene. Presedensvirkning vurderes som lav gitt prosjektets plassering i klimasone, finansieringsomfang, omfang i overvåkning av næringsnettet og gitt at UIT tidsserier for overvåkning av deler av næringsnettet fra opprettelsen av nasjonalparken. Værstasjonene som er omsøkt er vurdert som enkeltstående på hvert sitt vis og kan hjemles jamfør Naturmangfoldlovens § 48.

Det samlede antall inngrep og installasjoner i prosjektet er redusert til et slikt omfang at det kan hjemles i naturmangfoldloven § 48 første ledd, da de i helhet ikke vil være i strid med verneverdiene og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig når fordelene for forvaltningen av området tas med i vurderingen. Motorisert ferdsel og aktivitet er planlagt til et minimum slik at forstyrrelsene i området holdes på et lavest mulig nivå. En rekke av de større tiltakene er plassert inntil eksisterende infrastruktur som er avgjørende for å kunne gi en tillatelse innen nasjonalparken.

Relatert til høyde på mast ved Ragnarokk tilsier usikkerhet om påvirkning på landskapets urørthet ved 10 m mast, at Naturmangfoldlovens § 9 føre – var – hensyn gjøres gjeldende. Forvalter innstiller på at det gis tillatelse til å etablere en 5 m mast, som utgangspunkt for en sikrere vurdering for om en større mast vil påvirke verneformålet nevneverdig – ivareta i det vesentlige et *stort urørt naturområde tilnærmet fritt for tekniske inngrep*.

Jamfør klageavgjørelse i miljødirektoratet av 2018, hvor frittstående værstasjoner på høyder drøftes, samt avklart klagesak om værstasjoner i nasjonalparker på Svalbard, hvor vitenskapelige formål inngår i verneformålet kommer forvalter til at man ikke har hjemmelsgrunnlag til å gi dispensasjon til mindre værstasjoner frittstående rundt i terrenget innen nasjonalparken, og omsøkt værstasjon på høyde 125 m fra hengebrua bør da avslås. Her anbefales å vurdere andre løsninger nærmere brua.

Frittstående installasjoner eksponert på høyder i god avstand fra annen infrastruktur vil kunne påvirke landskapets preg av urørthet og forvalter finner ikke at det er hjemmel til å kunne gi dispensasjon til dette da det vil kunne påvirke verneverdiene nevneverdig, og vil kunne ha presedens.